

**A BALATON-FELVIDÉKI NEMZETI PARK
IGAZGATÓSÁG
HATÉVES FEJLESZTÉSI TERVE
(2009–2014)**



2008.

Szerkesztette:

Balogh László igazgató
Petróczi Imre szakmai igazgatóhelyettes

Az összeállításban közreműködött:

Fischer József, dr. Gabler Júlia, Gál Róbert, dr. Kopek Annamária, Korbély Barnabás, Kranabeth Roland, Megyer Csaba, Petróczi Imre, Tóth Szabolcs, Barcza Ákos, Barcza Gábor, Békássy Gábor, Cserép Attila, dr. Cservenka Judit, Fehér Csaba Endre, Hardy Ferenc, Kovács Zoltán, Lelkes András, Magyar Máté, Mészáros András, dr. Nagy Lajos, Novotny Zsolt, Óvári Miklós, Primusz József, Rozner György, Simon Pál, Somlai Szilárd, Vers József, Versné György Edit, Vókó László, Zábrák Károly

TARTALOMJEGYZÉK

TERVEZŐI ÖSSZEFOGLALÓ	4
1. HELYZETÉRTÉKELÉS.....	5
1.1. Általános áttekintés	5
1.2. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park és a hozzá kapcsolódó védett természeti területek, Natura 2000 területek	7
1.2.1. <i>Területi jellemzők bemutatása.....</i>	7
1.2.2. <i>Természeti állapot, jelentősebb természeti értékek</i>	8
1.2.3. <i>Természeti értékek bemutatása és környezeti nevelés</i>	14
2. A FEJLESZTÉSI TERV CÉLJAI ÉS KERETEI	16
2.1. Stratégiai célok.....	16
2.2. A 2009-2014-es időszak fő célkitűzései.....	17
2.2.1. <i>Általános, illetve tájegységhez nem mindig köthető fejlesztések.....</i>	17
2.2.2. <i>Konkrét fejlesztési prioritások meghatározása tájegységi, illetve területi egységekhez köthetően.....</i>	20

TERVEZŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen dokumentum a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság (BfNPI) Fejlesztési Terve (2009-2014). A terv elsődleges célja, hogy meghatározza a BfNPI fejlesztésének legfontosabb szükségleteit, stratégiai céljait és operatív intézkedéseit a Nemzeti Környezetvédelmi Program (NKP) III. és a Nemzeti Természetvédelmi Alapterv (NTA) III. tervezési periódusában, illetve az Új Magyarország Fejlesztési Terv ciklusával összhangban.

A fejlesztési terv támpontot kíván adni a felettes szervezeteknek a BfNPI költségvetésének tervezéséhez, kijelöli a beérkező költségvetési források stratégiai szempontból optimális felhasználásának irányait. A fejlesztési terv alapvetően fő irányokat, prioritásokat jelöl meg, amelyek megalapozzák a konkrét projektek kidolgozását a fejlesztés következő fázisaiban.

A tervezés elindításakor a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM) Természet- és Környezetmegőrzési Szakállamtitkárság (TKSZÁT) által kiadott tervezési útmutatást vettük alapul, és egészítettük ki egyrészt a fejlesztési tervek formai és tartalmi követelményeinek beépítésével, másrészt a BfNPI működési területére jellemző specifikumokkal. Erre a munkára nagyban hatott az NTA II. megvalósítása folyamán összegyűjtött információ, illetve „A környezetügy középtávú stratégiája” című KvVM anyag és az NTA III. tervezési fázis megkezdése, amelyek a főbb irányvonalak kijelölésében is útmutatást adtak.

Már ebbe a munkába is bevontuk az egyes tájegységekben dolgozó munkatársakat, kikértük véleményüket. Így állt össze a BfNPI fejlesztési koncepciója, ami az országos tervezési anyagba, az NTA III-ba is beépülhet.

Jelen dokumentum a végeredménye az erre a vázra ráépített BfNPI fejlesztési javaslatainak, és így állt össze a **Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság Fejlesztési Terve (2009-2014)**.

A tervekészítés különböző fázisaiban szinte valamennyi munkatársunk részt vett. Segítségüket ezúton is köszönjük!

Csopak, 2008. november

Balogh László
igazgató

1. HELYZETÉRTÉKELÉS

1.1. Általános áttekintés

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság és jogelődje, az 1990-ben alapított Középdunántúli Természetvédelmi Igazgatóság legfontosabb feladata a védett értékek megőrzése, a védett értékek bemutatása. Az elmúlt évtizedben több ezer hektár volt szövetkezeti ingatlan visszavásárlására került sor. Ezek a területek a Magyar Állam tulajdonába és az Igazgatóság vagyonkezelésébe kerültek.

A fejlesztési tervben kitűzött céljainkat úgy határoztuk meg, hogy számba vettük az erősségeinket és törekedtünk arra, hogy a mutatkozó gyengeségeinket javítsuk, valamint kihasználjuk a kínálkozó lehetőségeket

1997-ben – a Balaton-felvidéki Nemzeti Park (BfNP) megalakulásakor – az 56.900 hektáros nemzeti parki terület mellett, 2 tájvédelmi körzet (Magas-bakonyi TK, Somló TK) és 22 természetvédelmi terület (TT) volt a BfNPI működési területén.

Nagy változásokat hoztak az azóta eltelt évek:

- Működési területünk módosult a 2004. évben. Az évtől a BfNPI látja el a természetvédelmi felügyeletet Veszprém és Zala megyék mellett a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKÜ) Somogy megyei részén is, így a működési területünk jelenleg meghaladja az 1.000.000 hektár.
- A 2005. év májusában az Igazgatóság központja Veszprémből Csupakra költözött, ezáltal a nemzeti park területéhez közelebb került.
- Több új terület került természetvédelmi oltalom alá, illetve kialakítottuk területünkön az EU Natura 2000 hálózatot is (részletek alább).

Speciális adottságokkal és feladatokkal is rendelkezünk:

- Jelentős kiterjedésű *ex lege* területeink hálózata, különösen a lápok tekintetében. A közhiteles természeti adatok feltárása során feldolgoztuk a területen eddig megtalált barlangok bejárati pontjait, és jelenleg folyik a források és víznyelők kataszterezése is.
- 2003. július 1-től Tihanyban egy 650 ha-os terület – az Európa Tanács által adományozott – Európa Diploma címmel rendelkezik. E kitüntető cím a félsziget természeti értékeit ismeri el és ró Igazgatóságunkra hosszú távú feladatokat. Ezen cím megtartásának feltétele az ötévenkénti ellenőrzésen való megfelelés, amelynek a 2008. évben eleget tettünk.
- Speciális feladat hárul a BfNPI-re több állat és növényfaj védelme érdekében, hiszen bizonyos esetekben területünkön található az országos állomány jelentős része (pl. lisztes kankalin, északi pocok, lápi póc). Ezek megőrzése, az állományok fejlesztése, az esetlegesen meglévő fajmegőrzési tervek végrehajtása hosszútávú, jól átgondolt munkát igényel.
- A Balatoni Kiemelt Üdülőkörzet hazánk második legnagyobb turisztikai desztinációja. Ez az jelenti, hogy a Balaton térségébe érkező nagyszámú turistát, látogatót természetvédelmi szempontból is megfelelően „kezelni” kell. A BfNPI turisztikai hasznosítási koncepciója meghatározza a turisztikai tevékenység hosszú távú stratégiáját, jövőképét. A BfNPI turisztikai bemutatóhelyei a Balatonhoz látogató

belföldi és külföldi vendégek számára gyakori kirándulási célpontok. A nemzeti park bemutatóhelyei beépültek a balatoni turisztikai kínálatba, a régióban egyre több utazási iroda propagálja a nemzeti parkot kiegészítő programként. Az Igazgatóság kiejánlja oktatási programját az iskoláknak, ezzel hatékonyabbá és sokszínűvé téve a környezeti nevelői munkát. A nemzeti park területére szervezeten érkező ifjúsági csoportok számára biztosítjuk a megfelelő színvonalú oktatási környezetet, mind a felszerelt oktató helyiségek, mind a szabadtéren és a bemutatóhelyeken alkalmazott bemutató módszerek, eszközök által. Az előadásokat, foglalkozásokat megfelelően képzett, elhivatott szakemberek tartják. A helyi vállalkozókkal, intézményekkel való együttműködés révén biztosított a helyszíni programok során az elszállásolás és az étkeztetés is. Megalakulása óta a BfNPI jelentős infrastrukturális fejlesztéseket valósított meg ezen a szakterületen (pl. Kápolnapusztai bivalyrezervátum fejlesztése, a zalaszántói Kotsy-vízimalom felújítása, számos tanösvény kialakítása).

A természetmegőrzési tevékenységünk több szálon, elválaszthatatlanul kapcsolódik a vagyongazdálkodáshoz. Jelentős és hatékony élőhely rekonstrukció szinte kizárólag csak saját vagyongazdálkodásban lévő területeken valósítható meg. A régi magyar háziállatfajták állományainak fenntartása sem pusztán ezek megőrzését szolgálja, hanem legelő állományaik fontos szerepet töltenek be a területek kezelésében is. Az elmúlt évtizedben lehetővé vált, hogy a BfNPI egyre nagyobb arányban a védett természeti területek vagyongazdálkodójává is váljon, s így tulajdonosi jogosítványokkal érvényesíthesse a természetvédelmi érdekeket. Ennek eredményeképpen a 2007. év végére a védett természeti területeink (beleértve az ex lege védetteket is) több mint 14 %-ának a BfNPI lett a vagyongazdálkodója.

1.2. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park és a hozzá kapcsolódó védett természeti területek, Natura 2000 területek

1.2.1. Területi jellemzők bemutatása

Védett természeti területek

Működési terület: 1.004.664 ha			
	Védett		Ebből fokozottan védett
	db	ha	ha
Nemzeti Park	1	57.019	10.471
Tájvédelmi Körzet	3	11.240	248
Természetvédelmi Terület	27	5.499	0
Láp	131	14.000	0
Összesen	162	87.758	10.719

Terület nélküli értékek

Objektum	Nyilvántartott összesen (db)
Forrás	1381
Barlang	707
Víznyelő	417
Kunhalom	270
Földvár	61

Natura 2000 területek

	Egység (db)	Terület (ha)
Somogy megye	18	25.065
Zala megye	18	80.781
Veszprém megye	31	100.051
Balaton		58.319
Összesen		264.216

A működési területünkön majd 13.000 hektár védett természeti és Natura 2000 terület van a BfNPI vagyongazdálkodásban, amelyet részben közvetlenül az Igazgatóság kezel, részben helybeli gazdálkodók bevonásával kezeltek. Saját használatban elsősorban azon területek kezelése történik, amelyeknél az elvégzendő élőhely-rekonstrukció, illetve –rehabilitáció, speciális természetvédelmi kezelést igényel, vagy a saját állatállomány ellátásának érdekében indokolt. Ezen felül saját használatban kezeljük azon területeket is, melyeknek kezelése eseti jellegű, nem igényel minden évben beavatkozást. A védett természeti területek idegen használatban történő kezelése bérleti szerződés keretében történik. A természetvédelmi kezelés szabályait a szerződés részét képező előírásanyag rögzíti.

Saját vagyonkezelésű területek (2007. év vége)

Művelési ág	Összes kiterjedése (ha)	Saját használatban		Haszonbérbe (hasznosításba) adva	
		ha	%	ha	%
Szántó	1.213	549	45	664	55
Gyep	6.464	3.940	61	2.524	39
Szőlő	2	2	100	0	0
Gyümölcsös	27	0	0	27	100
Nádas	1.378	1.378	100	0	0
Halastó	38	38	100	0	0
Erdő	2.305	2.284	99	21	1
Kivett	1.183	1.121	94	62	6
Összesen	12.610	9.312	74	3.298	26

1.2.2. Természeti állapot, jelentősebb természeti értékek

A BfNPI működési területén található Balaton Régió, Veszprém megye a Bakony-hegységgel és Zala megye olyan természetes és természetközeli élőhelyek, illetve történelmileg kialakult, hagyományos tájhasználatú kultúrtájak összefüggő rendszerét alkotja, melyben a tájjelleg és tájhasználat harmóniáját és a tájhasználat kiegyensúlyozottságát a jövőben is csak az átfogó, nagyléptékű természet- és tájvédelmi szemlélet biztosíthatja.

Ennek megóvása érdekében létre kellett hozni a térségben a védett természeti területek hálózatát, amelyek jelentőségük révén egyrészt Nemzeti és a Páneurópai Ökológiai Hálózat részét képezik, másrészt az EU csatlakozással a Natura 2000 hálózat részeivé is váltak. Mivel fokozott figyelem irányul a térségben élő állat- és növényfajok védelmére, az élőhelyek sokféleségének és minőségének fenntartására, a talaj- és tájképvédelmi intézkedések betartására, továbbá a természetkímélő, extenzív gazdálkodási módok folytatására, ezért a régió egyes területei bekerült(n)ek a nemzetközi jelentőségű területek közé (Európa Diploma, Geopark, Világörökség), másrészt megtarthatják a már elért nemzetközi jelentőségű védett státuszukat (pl. Ramsari területek).

Maga az 57.019 hektár kiterjedésű Balaton-felvidéki Nemzeti Park határai Balatonszőlőstől Dörgicséig, Kapolcstól Tapolcán át a Keszthelyi-hegység északi pereméig, továbbá a Balaton nyugati öblözetéből keletkezett láp- és mocsárvilágig, a Kis-Balatonig terjednének. Számos természeti érték található a Pannon-táj ezen a területén:

- A Kis-Balaton, mint nagy kiterjedésű, összefüggő vizes élőhely Európában is egyedülálló értéket képvisel, egyben a Ramsari Egyezmény védelme alá is tartozik. A Kis-Balaton gazdag flórájából-faunájából európai hírű a madárvilág, 250 faj figyeltek meg eddig itt.
- A Keszthelyi-hegység geológiai értékekben gazdag, javarészt erdővel borított dolomit és bazaltalapú tömb, ahol sajátos ökológiai viszonyok által meghatározott növény- és állatvilág él. A terület legnagyobb botanikai értéke a keleti zergevirág, de gyakoriak az

orchideafajok (pl. a ritka adriai sallangvirág), bennszülött maradványfaja a magyar gurgolya.

- A Tapolcai-medence jellegében két élesen elkülönülő típusra oszlik. A helyenként csúcsos (Tóti-hegy, Csobánc, Gulács), helyenként csonka kúpos tanúhegyek, mint a Szent György-hegy és a Badacsony, páratlan látképet nyújtanak a régi pincékkel, templomokkal, várromokkal, "szoknyájukon" a szőlőkultúrákkal, melyek az elmúlt évtizedekben viszonylag keveset változtak. A nagy kiterjedésű egykori lápvidék jelentős károkat szenvedett a kiszáradás következtében, növényvilága azonban így is gazdag, unikálisnak mondható értéke, a fokozottan védett mocsári kardvirág.
- A Balaton-felvidék legnagyobb kismencedéje, a Káli-medence, melynek mélyebb része élesen elkülönül a környező hegyek erdős, szőlőkultúrák tájától értékes sztyeprét foltjaival és láprétegeivel. Ezek országosan ritka, nagyon fajgazdag társulások, általában kiemelkedően sok védett növényfajjal (szibériai nőszirm, sokféle orchidea, széleslevelű gyapjúsás, illatos hagyma, kornistárnics, stb.). Külön megemlítendő a Sásdi-rét, amely a nevezetes jégkori maradványnövény, a lisztes kankalin stabil élőhelye hazánkban.
- A Pécselyi-medence és peremhegyei növényzetének jellemző vonása, hogy a zonális vegetáció fajgyűjtéseit olyan fajok színesítik, amelyek a jelenlétüket lehetővé tévő speciális alapkörzet, valamint mikroklimatikus tényezőkre vezethetők vissza.
- A festői Tihanyi-félszigeten 1952-ben hozták létre hazánk első tájvédelmi körzetét. Különleges jelentőségük az itteni gejzirképződmények, amelyek hévforrások vizéből keletkeztek.

A BfNPI működési területén az alábbi védett természeti területek vannak összességében:

Védett természeti terület neve	Terület (ha)
<i>Nemzeti Park (NP)</i>	
Balaton-felvidéki NP	56.997
NP bővítése (Csersegtomaj)	22
NP mindösszesen	57.019
<i>Tájvédelmi Körzetek (TK)</i>	
Magas-bakonyi TK	8.218
Somló TK	583
Mura-menti TK	1.904
<i>Természetvédelmi Területek (TT)</i>	
Tapolcai-tavasbarlang felszíne TT	2
Zirci Arborétum TT	20
Uzsai csarabos erdő TT	116
Szentgáli tiszafás TT	213
Úrkúti őskarszt TT	2
Fenyőfői Ósfenyves TT	450
Várpalotai homokbánya TT	1
Balatonkenesei tátorjános TT	2
Darvas-tó lefejtett bauxitlencse TT	34
Sümegei Mogyorósdomb TT	62
Zalacomári madárrezervátum TT	264
Farkasgyepűi kísérleti erdő TT	363

Keszthelyi Kastélypark TT	8
Devecseri Széki-erdő TT	297
Balatonfüredi erdő TT	761
Tapolcafői-láprétek TT	13
Bakonygyepesi zergebogláros TT	24
Hódoséri Ciklámenes TT	24
Attyai-láprét TT	15
Somlóvásárhelyi Holt-tó TT	15
Hévízi-tó TT	60
Sárosfői halastavak TT	278
Látrányi Puszta TT	207
Nagyberekai fehérvíz TT	1.537
Somogyvári Kupavár-hegyi TT	28
Nyirádi Sár-álló TT	395
Sümegei Fehér-kövek TT	308

Az EU Natura 2000 hálózat részei a BfNPI működési területén

Különleges természet-megőrzési területek:

- Balatonkenesei tátorjános (HUBF20032)
- Balatonkeresztúri-rétek (HUDD20059)
- Csácsi-erdő (HUBF20053)
- Dél-Balaton berkek (HUDD20041)
- Kopasz-dombi erdő (HUDD20043)
- Holládi erdő (HUDD20061)
- Nagypapornaki erdő (HUBF20054)
- Remetekert (HUBF20055)
- Somogygyezyesi erdő (HUDD20057)
- Szentkirályszabadja (HUBF20031)

Kiemelt jelentőségű különleges természet-megőrzési területek:

- Ádándi Felső-hegy (HUDD20038)
- Agár-tető (HUBF20004)
- Alsó Zala-völgy (HUBF20037)
- Badacsony (HUBF20025)
- Balaton (HUBF30002)
- Balatonendréd dombok (HUDD20034)
- Balatonfüredi-erdő (HUBF20034)
- Berhidai löszvölgyek (HUBF20024)
- Bogaras (HUBF20026)
- Csatár-hegy és Miklóspál-hegy (HUBF20008).
- Csörnyeberek (HUBF20050)
- Dél-zalai homokvidék (HUBF20049)
- Devecseri Széki-erdő (HUBF20009)
- Dörögdi-medence (HUBF20033)
- Északi-Bakony (HUBF30001)

- Fehérvíz (HUDD20031)
- Fekete-hegy (HUBF20007)
- Felső Zala-völgy (HUBF20047)
- Felső-Nyirádi és Meggyes-erdő (HUBF20011)
- Hajmáskér: Törökcsapás (HUBF20023)
- Kab-hegy (HUBF20003)
- Kádártai dolomitmezők (HUBF20017)
- Kebele (HUBF20048)
- Keleti-Bakony (HUBF20001)
- Kerka-mente (HUBF20044)
- Keszthelyi-hegység (HUBF20035)
- Kis-Balaton (HUBF30003)
- Köröshegyi-erdők (HUDD20042)
- Látrányi puszta (HUDD20058)
- Marcal-medence (HUBF20015)
- Megye-hegy (HUBF20018)
- Mogyorós-hegy (HUBF20022)
- Mura-mente (HUBF20043)
- Nyugat-Göcsej (HUBF20039)
- Oltárc (HUBF20046)
- Ordacsehi berek (HUDD20036)
- Öreg-hegyi riviéra (HUBF20016)
- Papod és Miklád (HUBF20002)
- Pécselyi-medence (HUBF20014)
- Péti-hegy (HUBF20021)
- Pogány-völgyi rétek (HUDD20035)
- Ságvári dombok (HUDD20064)
- Sárvíz-patak mente (HUBF20052)
- Sásdi-rétek (HUBF20012)
- Somogytúri-erdők (HUDD20049)
- Szár-hegy (HUBF20027)
- Szent György-hegy (HUBF20020)
- Szévíz-Principális (HUBF20045)
- Tapolcai-medence (HUBF20028)
- Tihanyi-félsziget (HUBF20006)
- Uzsai-erdő (HUBF20029)
- Vétyem (HUBF20040)
- Vityai-erdő (HUDD20047)

Különleges madárvédelmi területek:

- Balaton (HUBF30002)
- Balatoni berkek (HUDD10012)
- Északi-Bakony (HUBF30001)
- Kis-Balaton (HUBF30003)
- Mórchelyi-halastavak (HUBF10001)

Megvalósult élőhely-rehabilitációk (jelentősebb):

Tevékenység	A terület megnevezése	Érintett terület (ha)	Élőhely típusa	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
Vizes élőhely-rehabilitáció	Nyirád Sárálló tervezett TT, ex lege védett láp	70	láp	A talajvíz emelése / A területen áthaladó csatornánál szigetelő fólia fektetés
	Nagyberekai Fehérvíz TT	200	vizes élőhely tó	Vízvisszatartás biztosítása műtárgyak felújításával.
	BfNP Tapolcai-m., Felső Kongó-mező (LIFE projekt)	70	kiszáradó láp	Láp és kaszáló helyreállítása / Aranyvessző és fás szárúak eltávolítása
Visszagyepesítés, gyepterület-rehabilitáció	BfNP Kis-Balaton	2004: 120 2006: 910 2007: 32	elgyomosodott gyepek	<i>Solidago</i> visszaszorítása / Szárazzás
	BfNP Pécselyi-medence	70	elgyomosodott gyepek	Kaszáló helyreállítása, fás szárúak eltávolítása
	BfNP Kis-Balaton	50	szántó	Kaszáló kialakítása / Gyeptelepítés
	BfNP Káli-medence	2005: 70 2007: 70	szántó	Felhagyott szántó legelővé alakítása
Természet-szerű erdők kialakítása	Mura-menti erdők	2	puhafás ligeterdő	Tájidegen fafaj (akác) visszaszorítása / Cserjeirtás, sarjleverés

Élőhely-fenntartás (jelentősebb):

Tevékenység	A terület megnevezése	Érintett terület (ha)	Élőhely típusa	A rehabilitáció célja - fő beavatkozások/kezelések
Gyepterületek fenntartása	BfNP Káli-medence, Kornyi tó környéke	400	száraz legelő	Legeltetés, gépi bozótirtás / Gyommentesítés
	BfNP Káli-medence, Fekete hegyi gyepek	80	legelőerdő	Legeltetés / Természetvédelmi fenntartó kezelés
	BfNP Kis-Balaton	150	kaszalórétek	Megőrzés célú kaszálás / Gyepek fenntartása
	BfNP Tapolca-medence Felső-Kongó (LIFE projekt)	450	üde-és kiszáradó láp	Kaszálás / Biomassza eltávolítása
	BfNP Csopaki Kerekedi-öböl	20	felhagyott szőlő helyén kialakult kaszáló	Kétszeri kaszálás, villanypásztor, legeltetés szürke marhákkal / A terület állapotának javítása
Adventív fajok és cserjék visszaszorítása	Széki-erdő TT	15	kiszáradó láp	Tisztító kaszálás / Invazív fajok visszaszorítása
	Bakonygyepesi zergebogláros TT	11	kiszáradó láp	Tisztító kaszálás / Invazív fajok visszaszorítása
	Somlóvásárhelyi Holt-tó TT	5	kiszáradó láp	Tisztító kaszálás / Invazív fajok visszaszorítása

	Nyirád Sárálló TT	40	Cserjésedő gyep	Szárazzás / gyepek fenntartása, aranyvessző visszaszorítása.
	Somló TK, hegytető	9	felhagyott kaszáló	Cserjeirtás / Invazív fajok visszaszorítása
Természetvédelmi célú földhasználat	BfNP Káli-medence, Kővágóörsi kötenger	7	szilikát sziklagyep	Kézi bozótirtás, legeltetés / Geológiai formációk láthatóság biztosítása
	BfNP Káli-medence, Szentbékállai kötenger	9	szilikát sziklagyep	Kézi bozótirtás / Geológiai formációk láthatóság biztosítása
	BfNP Káli-medence, Salföldi kötenger	4	szilikát sziklagyep	Kézi bozótirtás, legeltetés / Geológiai formációk láthatóság biztosítása
	BfNP Pécselyi-medence, Barta-rét	3	láp rét	Szeptemberi kaszálás (haris és vérfübojárka)

Fajmegőrzési tevékenység (jelentősebb):

A faj magyar és tudományos neve	A tevékenység és az eredmények rövid ismertetése
Lisztes kankalin / fehér májvirág <i>Primula farinosa</i> / <i>Parnassia palustris</i>	Kaszálás, legeltetés idő-és térbeli korlátozása a Sásdi réten. Génbanki állomány létrehozása a pécselyi szaporítókertben (tőzegágyban).
Tátorján <i>Crambe tataria</i>	Magszórás a védett területen termő egyedekről Maggyűjtés távolabbi állományokból, magvetés ebből az anyagból a védett területekre Cserjeirtás, kaszálás a védett területeken
Pókbangó <i>Ophrys sphegodes</i>	Legeltetés, tér-és időbeli korlátozása a Kornyi tó környéki gyepeken Ordacsehiben az M7 autópálya építése kapcsán érintett területről a megtalált tövek átültetése
Adriai sallangvirág <i>Himantoglossum adriaticum</i>	A Keszthelyi-hegység útparkjain növény kaszálás elleni védelmét jelző zászlók kihelyezésével oldottuk meg.
Nagy aggófű <i>Senecio umbrosus</i>	Génbanki állomány létrehozása a pécselyi szaporítókertben (tőzegágyban). A szaporítókertben előállított magokkal magszórást végeztünk a nyirádi Sárállón és a Lesencetomaj község határában.
Mocsári kardvirág <i>Gladiolus palustris</i>	Génbanki állomány létrehozása a pécselyi szaporítókertben (tőzegágyban).
Fészeképítő hanygabolyok <i>Formica rufa</i>	Bolyvédő rácsok (3 db), ismertető táblák kihelyezése a Magas-bakonyi TK-ban.
Őshonos halfajok	Kis-Balatonon futó komplex program, amely az ezüstkárász állomány eltávolítását (2004: 4 t, 2005: 7,5 q) és az őshonos fajok szaporodási lehetőségeinek javítása érdekében.
Barna varangy <i>Bufo bufo</i>	A Zalacsányi tónál fóliacsíkokkal akadályozzuk meg a békák úttestre jutását. 1.500 pld áthordása (ismétlődő). Békaterelő fólia kihelyezése forgalmas útszakaszon (Lendvadedesi tó).

Gyurgyalag <i>Merops apiaster</i>	Bányafalak védelme, bányaművelés tér-és időbeli korlátozása a Kisörs-pusztai öntödei homokbányánál és a kövágóörsi homokbányában Fészkelésre alkalmas fal létrehozása a Kis-Balatonon.
Haris <i>Crex crex</i>	Kaszálás korlátozása a Henyei, a Bácsi réten, valamint Kékkút alatt. A korlátozás sikeres volt, a kaszálás után a madár tovább szólt. A pécselyi Barta-rét területén 2004-ben kaszálás, legeltetés idő-és térbeli korlátozása Harisvédő kaszálás a Tapolcai-medencében és a Kis-Balatonon. Fészkelő területek vízellátásának lehetőség szerinti biztosítása.
Partifecske <i>Riparia riparia</i>	Fészkelésre alkalmas fal létrehozása a Kis-Balatonon.
Fehér gólya <i>Ciconia ciconia</i>	Fészektartó állvány és műfészek kihelyezés (2004: 10 db, 2006: 16 db).
Vörös vércse <i>Falco tinnunculus</i>	2004: Vércse költő odú kihelyezése (10 db Pécselyi- és Káli-medence) 2006: 7 mesterséges fészkalap és 6 költőláda került kihelyezésre (Pécselyi-medence, Tihany)
Kerecsensólyom <i>Falco cherrug</i>	10 db költőláda és 15 db költőtálca került kihelyezésre (MAVIR és E.ON szakaszokon) magasfeszültségű traverzekre Mintegy 80 oszlop került leszigetelésre
Füleskuvik <i>Otus scops</i>	Tucatnyi odút raktunk ki a Pécselyi-medence alkalmas élőhelyein
Odúlakó énekes madarak	A BfNPI valamennyi tájegységében megtörtént az odútelepek létrehozása, összesen mintegy 400 db odú (2005)
közönséges denevér <i>Myotis myotis</i>	Veszprémi érseki palota padlásán a felhalmozódott guanó okozta károk enyhítése érdekében éves rendszerességgel összegyűjtjük a guanót (kb. 100 kg/év)
barlangi denevérek védelme	Megtörtént több barlang (pl. fokozottan védett Csodabogyós-barlang) meggyengült, korábban több ízben feltört denevérbarát lejárati ajtajának cseréje.
Ürge <i>Spermophilus citellus</i>	2003: 200-200 pld áttelepítése a Veszprém-Szentkirályszabadja reptérről Tihanyba és Kis-Balatonra 2007: 415 pld. került áttelepítésre Tihany Belső-tó mellől más tihanyi területekre (2 helyszínre) 2008: 470 pld áttelepítése Tihanyból Csopak Kerekedi-öbölbe, Bakonyjákóra

1.2.3. Természeti értékek bemutatása és környezeti nevelés

Az Igazgatóság turisztikai hasznosítási koncepciója meghatározza a turisztikai tevékenység hosszú távú stratégiáját, jövőképét. A BfNPI turisztikai bemutatóhelyei a Balatonhoz látogató belföldi és külföldi vendégek számára gyakori kirándulási célpontok. A nemzeti park bemutatóhelyei beépültek a balatoni turisztikai kínálatba, a régióban egyre több utazási iroda propagálja a nemzeti parkot kiegészítő programként. Általános cél: Elsősorban a nemzeti park területén található természeti és kulturális értékek bemutatása, ennek során természetbarát

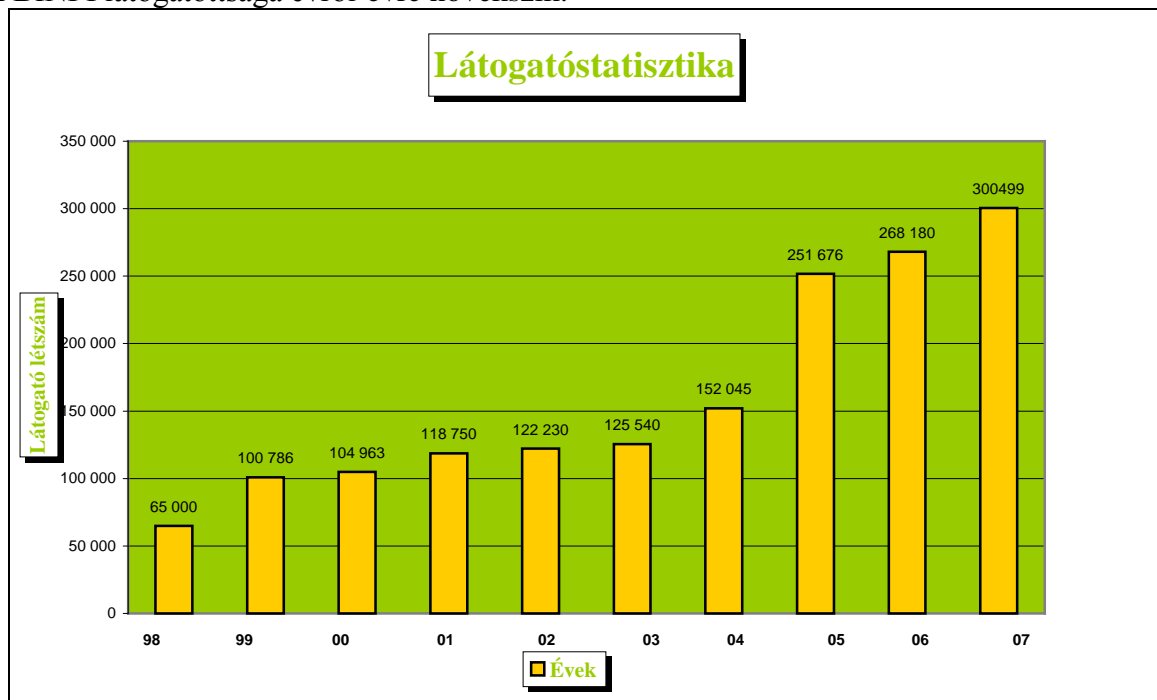
szemlélet kialakítása. A Balaton-felvidéki Nemzeti Park területére milliós nagyságrendű látogató érkezik. Ennek egy részét iskoláskorú csoportok teszik ki. Az Igazgatóság oktatási tevékenységét elsősorban az általános iskolásokra lehet a legnagyobb hatékonysággal építeni.

Az Igazgatóság szolgáltatásai:

- Szakvezetés: Nemzeti Parkunk nyitott a látogatók számára, egy terület kivételével: a Kis-Balaton fokozottan védett terület, ahova csak külön engedéllyel és az Igazgatóság által biztosított szakvezetővel lehet belépni. A park további területeinek alaposabb, igényesebb megismeréséhez kérésre szakvezetést biztosítunk.
- Csónakázás a Kis-Balatonon.
- Fotózafari a Kis-Balatonon
- Overallos kalandtúra a Csodabogyós-barlangban és a Szentgáli Kőlikban.
- Szálláshelyek.
- Kerékpár kölcsönzése: Csopakon 22 db kerékpár.

A BfNPI 10 bemutatóhelyet (Balatonfüredi Lóczy-barlang, Hegyestűi Geológiai Bemutatóhely, Salföldi hazai ősi háziállatfajtá-kat bemutató major, Vörsi Tájház, Kápolnapusztai Bivalyrezervátum, Kis-balatoni Fekete István Emlékhely, Bakonybéli Erdők háza, Zirci Arborétum, Tapolcai-tavasbarlang, Zalaszántói Kotsy-vízimalom) üzemeltet. Emellett rendelkezik 11 db saját létesítésű tanösvénnyel. 7 db szálláshelyén tudja fogadni a látogatókat, a természetvédelmi kutatásban résztvevőket.

A BfNPI látogatottsága évről-évre növekszik:



Az Igazgatóság kijánlja oktatási programját az iskoláknak, ezzel hatékonyabbá és sokszínűvé téve a környezeti nevelői munkát.

A helyi vállalkozókkal, intézményekkel való együttműködés révén biztosított a helyszíni programok során az elszállásolás és az étkeztetés is. Az Igazgatóság Tihanyi kutatóháza erdei iskola programot és szálláshelyet biztosít általános iskolás gyermekek részére 2002 óta. A Bakonybéli Erdőismereti Oktatóbázis és Kismesterségek Házában (2002-ben indult) 2003-ban 31-fős szálláshelyet alakított ki, így komplexen (szállás és program) szolgálja az erdei iskola ügyét (a 2007. évben 55 erdei iskolás csoportot fogadott).

2. A FEJLESZTÉSI TERV CÉLJAI ÉS KERETEI

2.1. Stratégiai célok

Az Igazgatóság fejlesztésének közép- és hosszútávú stratégiai céljai és rész céljai a következők:

A Közép-Dunántúl természeti értékeinek hatékonyabb védelme

- A védett természeti területek hálózatának kialakítása
- A védett természeti területek, tájak állapotának megőrzése, javítása
- Veszélyeztetett fajok állományának megőrzése

Nemzetközi kötelezettségek ellátása

- A Natura 2000 hálózat működtetése
- Nemzetközi egyezmények végrehajtása, két és többoldalú együttműködés

A természetvédelem társadalmi ismertségének és elfogadottságának növelése

- Idegenforgalmi bemutató rendszer kiépítése, fejlesztése és működtetése
- A természetvédelmi szemléletformálás erősítése

A stratégiai célok természetesen nem valósíthatóak meg megfelelő háttér, a szakszemélyzet létszámának feladat-orientált növelése, a technikai infrastruktúra (gépkocsik, számítógépek stb.) minőségi és mennyiségi fejlesztése, és az infrastrukturális fejlesztések, működési költségek fedezete nélkül.

2.2. A 2009-2014-es időszak fő célkitűzései

2.2.1. Általános, illetve tájegységhez nem mindig köthető fejlesztések

1. Védetté nyilvánítási eljárások megindítása, befejezése:

Név	Terület (ha)	A várható megvalósulás éve
Csörnyeberek Erdőrezervátum TT (A Zalakomári madárrezervátum TT bővítése; összes területe 105 ha, de ebből már védett 84 ha.)	21	2008.
Tóth-árok Erdőrezervátum TT (A Magas-bakonyi TK bővítése; összes területe 440 ha, de ebből már védett 251 ha.)	189	2008.
Balaton-felvidéki NP bővítése	7.602	2009.
Kerka-menti TK	6.386	2009.
Remetekert Erdőrezervátum TT	156	2009.
Vaskereszt Erdőrezervátum TT	136	2009.
Vétyemi bükkös Erdőrezervátum TT	179	2009.
Mórichelyi halastavak TT	kb. 450	2010.
Marcál-medence TK	kb. 3.000	2010.

2. Kezelési tervek készítése valamennyi jogszabállyal kihirdetett védett természeti területet érintően:

Név	A terv várható benyújtása a KvVM-be észrevételezésre (év)
Hévízi-tó TT	2008.
Hódoséri ciklámenes TT	2008.
Kerka-menti TK	2008.
Keszthelyi kastélypark TT	2008.
Látrányi puszta TT	2008.
Nagyberek Fehérvíz TT	2008.
Sárosfői Halastavak TT	2008.
Somogyvári Kupavár-hegy TT	2008.
Tapolcai-tavasbarlang felszíne TT	2008.
Várpalotai homokbánya TT	2008.
Vétyemi-bükkös Erdőrezervátum TT	2008.
Zalakomári madárrezervátum TT és bővítése (Csörnyeberek ER)	2008.
Balaton-felvidéki NP és bővítése	2009.
Balatonfüredi erdő TT	2009.
Darvas tó lefejtett bauxitlencse TT	2009.
Devecseri Széki-erdő TT	2009.
Farkasgyepői kísérleti erdő TT	2009.
Fenyőfői ősfenyves TT	2009.
Magas-bakonyi TK és bővítése (Tóth-árok ER)	2009.
Marcál menti TK	2009.
Mórichelyi halastavak TT	2009.

Remetekert Erdőrezervátum TT	2009.
Somló TK	2009.
Sümegei Mogyorósdomb TT	2009.
Szentgáli tiszafás TT	2009.
Tapolcafői-láprétek TT	2009.
Úrkúti őskarszt TT	2009.
Vaskereszt Erdőrezervátum TT	2009.

3. A Bakony–Balaton Geopark (kb. 310.000 hektár) létrehozása.

4. Kétoldalú (horvát – magyar) bioszféra rezervátum létrehozása a Mura folyó mentén (hazai partner a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság).

5. Természetvédelmi célú monitorozás folytatása, K+F feladatok végrehajtása, illetve a jellegzetes tájak, tájképi elemek és földtani-felszínalaktani értékek megóvása.

6. A Natura 2000 területekkel kapcsolatos munkák (pl. Natura 2000 monitorozás, Natura 2000 támogatási rendszer működtetése, fenntartási tervek létrehozása Natura 2000 területekre).

7. A nemzeti parki tájékoztatási és fogadóközpontok turisztikai infrastruktúrájának fejlesztése, a manapság igényként megfogalmazódó komplex szolgáltatások biztosítására:

Helyszín	Tervezett fejlesztés
Csopak	A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság székház kertjében „Odú Ház” bemutató,- és oktatóhely (foglalkoztatóval) kialakítása, témaösvény kiépítése a kertben, patak élőhely rekonstrukciója
Tapolca	Tapolcai-tavasbarlang bemutatásának fejlesztése (fogadóépület bővítése, barlang rekonstrukciója)
Tihany	A Tihanyi-félsziget Európa Diplomás területén „Levendula ház” látogató központ létesítése
Fenekpuszta	A Kis-Balaton Kutatóháznál Vönöczky Schenk Jakab emlékkiállítás, és a „Berek világa” bemutatóhely kialakítása; a Diás-szigeten a halászat hagyományainak bemutatása
Ordacsehi	Bemutató udvarház kialakítása
Monoszlón (Hegyes-tű) vagy Mindszentkállán (Kopasz-hegy)	Geopark központ
Bakonybél	Az Erdők Háza Erdészeti és Természetvédelmi Bemutatóhely fejlesztése
Káli-medence	A Káli-medence Információs Rendszer, illetve a Hegyes-tűi Geológiai Bemutatóhely fejlesztése (berendezések felújítása, úthálózat fejlesztése, makett-sorozat létrehozása)
Vörs	Tanösvény létesítése a vörsi kirándulóközponthoz
Salföld	Bemutatóhely és oktatóbázis fejlesztése a Salföldi Majorban (oktatási csomagok összeállítása, kiskönyvtár létrehozása, gyógy- és fűszernövényt bemutató kert kialakítása)

8. A vagyonkezelői jog megszerzése a védett természeti területek védettségi szintjének helyreállítása érdekében: A törvény végrehajtásához költségvetési forrást is igényel. Az állampolgároktól érkező felajánlásokat és az elővásárlás kapcsán felmerülő vételi lehetőségeket az Igazgatóság saját működési bevételi többletét is igénybe kell venni. A természetvédelmi kezelés teljes körű megvalósításához szükséges, hogy a védett értékek lehető legnagyobb hányada kerüljön az Igazgatóságunk vagyonkezelésébe. Összesen még több mint 18.000 ha vásárlása, illetve kezelésbe vétele indokolt (főleg Kis-Balaton, Káli- és Tapolcai-medence), terveink szerint főként tömbszerűen. Ezt a fejlesztést elsősorban az elővásárlási lehetőségek esetlegessége miatt nem lehet tájegységi szinten tervezni.

9. Természetkímélő vagyongazdálkodás, gazdálkodási háttérközpontok kialakítása, fejlesztése: Az állatállomány jó minőségű téli takarmánnyal történő ellátása érdekében Salföldön, Kápolnapusztán és Zalaváron terménytárolókat kell építeni. A Kővágóörs Kornyi-tó melletti gazdálkodási centrum felújítási és tenyésztés korszerűsítési munkáit be kell fejezni. A már meglévő négy gazdálkodási centrumban (Tihany, Salföld, Kápolnapusztá, Zalavár) hat önálló gyepkezelési gépsor működik. A legkorábban vásárolt traktorok cseréjét szükséges megoldani.

10. Legeltetés saját tulajdonú állatállománnyal, gyepgazdálkodás fejlesztése: A nőivarú állatállomány megtartása érdekében legelőállat kihelyezése indokolt (pl. Kis-Balaton - Szökedencsi legelő, Tapolcai-medence – Kisapáti térsége), mivel Kápolnapusztán és Salföld térségében az állateltartó-képesség határához érkeztek legelőink. Az állatállomány fejlesztése lényegében elérte a tervezett határt (bivaly: 200 pld. tehén, magyar szürkemarha: 200 pld. tehén, racka juh: 350 pld. anya), ezért a nőivarú szürke marha, bivaly, fekete és fehér racka tenyészállatok értékesítésével is számolunk.

2.2.2. *Konkrét fejlesztési prioritások meghatározása tájegységi, illetve területi egységekhez köthetően*

Balaton-felvidéki NP Tihanyi-félsziget és Pécselyi-medence

1. Látogatóközpont kialakítása a Tihanyi-félszigeten

A Levendula-ház Látogatóközpont („A Bakony-Balaton Geopark keleti kapuja”) létrehozása 4.000 m²-es ingatlanon, Tihany község belterületén, mintegy 600 m² hasznos alapterülettel. Az interaktív kiállítások a félsziget földtörténetét, a levendula természetét, hasznosítását, a hagyományos tájhasználati módokat és a természeti értékeket mutatják be.

3. Gyeprekonstrukció a Nyirádi Sáralló TT területén

Cél a Nyirádi Sáralló TT nagy fajgazdagságú gyeperhelyeinek megőrzése kb. 100 hektáron. A Nyirádi Sáralló TT gyepterületei erősen erdősödnek, főként az erdei fenyővel. A telepített erdei fenyvesek évről évre történő magszórása miatt a gyepeken spontán erdősülési folyamat indult be. A gyepek megőrzésének legfontosabb teendője az erdei fenyő kiirtása és a magas aranyvessző visszaszorítása.

7. Élőhely-rehabilitáció a Tihanyi-félsziget gyepterületein

A bálványfa, keskenylevelű ezüstfa állományok visszaszorítása 3 éves program keretében, a legeltetés és kaszálás fenntartása, a saját állatállomány fejlesztése mellett (kb. 100 hektár). Egyes cserjésedett területrészek (Óvár, Gejzírmező) 3 éves programban végrehajtott cserjeirtás utáni legeltetése. Szükséges továbbá a saját géppark fejlesztése a tihanyi illetve pécselyi saját kezelésű területek munkáinak elvégzésére.

8. Gyeprekonstrukció a Pécselyi-medence területén

A Pécselyi-medence területén a gyepek egy része a kezelés hiányában erősen cserjésedik (kb. 70 hektár). A gyeperhelyek fenntartása számos védett és fokozottan védett faj (méhbangó, sárga koronafürt, leánykőöröcsin, vörös vércse, rablópille, stb.) számára fontos.

16. A Várpalotai lőtér, tervezett Natura 2000 terület fejlesztése a jelölő fajok és élőhelyek állományainak védelme érdekében.

A program célja a meglévő természetközeli erdőállományok fejlesztése, az erdők biológiai sokféleségének fenntartása, a tájidegen fafajok visszaszorítása, a degradált és cserjésedő gyepek kezelése és majdani legeltetése, illegális szemételepek felszámolása, a megfelelő élőhelyeken ürgetelepítés kivitelezése, műfészkek és denevérodúk kihelyezése, a teljes program több ezer hektárt érint. Közös megvalósítás az állami erdő kezelőjével (VERGA Zrt-vel) és a HM Infrastrukturális Ügynökséggel.

23. Vizes élőhely rekonstrukció a veszprémi Miklád területén

Cél a veszprémi Miklád-tó vízellátásának javítása, a lápi élőhelyek megőrzése, ennek érdekében a régi vízkormányzó rendszer felújítása, talajvízszint szabályozhatóvá tétele (28 hektár). Szükséges egyes magántulajdonú ingatlanok megszerzése is.

25. A „Tihanyi Levendula Erdei Iskola” fejlesztése.

A vízellátás stabilizálása érdekében fűtő kút létesül, kialakításra kerül egy korszerű, faelgázosító kazánra és napkollektorokra alapuló fűtési és melegvíz ellátó rendszer, valamint a szükséges oktató-bemutató eszközöket kívánjuk beszerezni.

28. Oktató- bemutató bázis fejlesztése az Igazgatóság csopaki székházának „C” épületében
A Balaton térsége természetes élővilágának és a hagyományos tájhasználati módoknak ötvözetét bemutató interaktív kiállítás, foglalkoztató helyiség kiépítése.

Balaton-felvidéki NP Káli-medence

2. Lisztes kankalin élőhelyének helyreállítása a Sásdi-réten

A lisztes kankalin élőhelyének stabilizálása, vízszintszabályzó műtárgyak beépítésével. Folyamatos monitorozás megteremtése, automata csapadékmérő ill. talajvízszint mérő berendezések telepítésével (45 hektár).

5. Legelő erdő tisztítása a Fekete-hegyen

Korábban legeltetett, nagyméretű hagyásfákkal teli bazaltplató legelői elbozotosodtak. Cserjeirtás után a juhokkal való legeltetés fenntartaná a természetvédelmi, tájképi szempontból fontos élőhelyet (kb. 50 hektár).

20. Gyepkezelési gépsor fejlesztése a Káli-medencében

Káli-medencei kezelési központból működik NP-i területek kezelése. A korábban vásárolt 2 db MTZ 82 traktor amortizálódott, a traktorok és a hozzá kapcsolt munkagépek minőségi cseréje a hatékony munkavégzés miatt indokolt.

24. Bemutatóhelyek fejlesztése (Salföldi major, Hegyestű)

Salföldön a vendégek kiszolgálását erősítő fejlesztések szükségesek, pl. ivóvíz biztonságos ellátása; „racka terem” feletti padlástér beépítése, foglalkoztató tér kialakítása; erdei iskola program beindítása: oktató, bemutató eszközök beszerzése. Továbbá tervezzük egy vendéglátóhely (étterem) kiépítését. A Hegyestűn is javítani kell az infrastruktúrát, pl. bemutatóhelyre felvezető út kopórétegének megerősítése, útpadka javítás; az elhasználódott ismeretterjesztő táblák pótlása.

26. Kornyi-tavi hodály komplexum felújítása, illetve az állattartás feltételeinek javítása a Salföldi Majorban

A Kornyi-tavi gyepkezelő állattartás feltételeit javítani kell: pl. hodály épületek /6 db/ tájba illesztése; szociális helyiség felújítása- gondozói helyiség kialakítása; ivóvíz rendszer újraépítése; csapadék és szennyvíz-elvezetés megoldása; karámrendszer bővítése, átalakítása). A Salföldi majorban is fejleszteni kell az állattartás feltételeit, pl. állatfogadó, kezelő karám bővítése, korszerűsítése; külső legelőkön ásott kutak kiépítése napelemes szivattyúállomással, tározótartállyal, itatórendszerrel.

30. Élőhely rekonstrukció a Káli-medence gyepterületein

Gyeprekonstrukció végrehajtása cserjésedett gyepterületeken, az erőteljesen terjedő cserjék (kőkény, galagonya, szeder), valamint invazív fajok, elsősorban az aranyvessző terjedésének visszaszorítása szárazúzással, legeltetéssel (80 hektár).

31. Káli-medencei információs rendszer fejlesztése

Az 1997-ben kiépített információs rendszer térkép-házainak, tábláinak, útvonal hálózatának felújítása (kb. 150 objektum: tábla, térkép).

36. Bemutatóhely kialakítása: Kopasz-hegy

Új látogató központ kialakítása az alakuló Bakony-Balaton Geopark központja is lehetne. Út, s egyéb infrastruktúra kiépítése. A hegy alatt kiépített alagút, „bányavárat” bevonása a programba.

Balaton-felvidéki NP Tapolcai-medence

6. A fokozottan védett barlangok (Tapolcai-tavasbarlang) természetvédelmi célú rekonstrukciója

Villanyvilágítás korszerűsítése. Kőzetállékonyság felülvizsgálata, stabilizálása. Száraz szinten salakanyag eltávolítása. Járófelület kialakítása. Akadálymentesítés.

21. Az állattartás feltételeinek javítása a Tapolcai-medencében

Kisapátiba kihelyezett 48 tehén és szaporulatának jó minőségű téli takarmánnyal történő ellátás céljából szükséges szálas takarmány tárolására alkalmas tároló építése. Indokolt egy darab napelemes szivattyú beszerzése

22. Tapolcai-tavasbarlang fogadó épületének felújítása

Fogadó épület tetőterének beépítése. Interaktív kiállítás létesítése.

34. Élőhely-rehabilitáció a Tapolcai-medence szántó területein

16 hektár szántóterület évek óta parlagon van, az évi egyszeri szárazúzással nem tudjuk megakadályozni a gyomosodást. Ezért terveink szerint a területeket lucernával vetnénk be. A lucernatermesztéssel járó intenzív kaszálás a további gyomosodást megakadályozza, így 4-5 év múlva várható a terület fokozatos visszagyepesedése.

35. Gyepművelő gépsor beszerzése a Tapolcai-medence területére

1 db 90 lóerős és 1 db 150 lóerős erőgép beszerzése és a teljesítménynek megfelelő munkagépek beszerzése.

Balaton-felvidéki NP Keszthelyi-hegység

13. Fás legelők és kaszálók tisztítása a Keszthelyi-hegység medencéiben

A Keszthelyi-hegység medencéiben az állattartás visszaszorulásával a legeltetés csökkent, a gyepek elbozótosodtak. Célunk a gyepek helyreállítása ismételt gépi cserjeirtással, kézi bozótirtással (kb. 100 hektár).

39. Élőhely-rehabilitáció a Keszthelyi-hegységben

Egykor nagy kiterjedésű dolomit-sziklagyepek beerdősülésének megakadályozása, Védett erdők tájidegen fafajainak (bálványfa, feketefenyő) őshonos fajokra cserélése, özöngyomfajok visszaszorítása (500 hektár).

41. Természetvédelmi tájékoztató rendszer kiépítése a Keszthelyi-hegységben.

Ismertető táblák kihelyezése a népszerű, turisztikai szempontból jelentős helyeken (falvak központjai, várromok, pihenőhelyek, stb.)

54. Élőhely-rekonstrukció a Vindornyai-láp területén

A Vindornyai-láp területén a nagy területi részesedéssel bíró önkormányzatokkal és aktív NGO-kkal közös élőhely-rekonstrukciós program (300 hektár).

Balaton-felvidéki NP Kis-Balaton

17. Állattenyésztési infrastruktúra fejlesztése a Kis-Balatonon

Leírás: A két bivalyistálló teljes rekonstrukciója, terménytárolók kiépítése Zalaváron. Az idős, elavult erőgépek cseréje, egy 120kW, és két 74kW teljesítményű erőgép, hidraulikus rakodógép, trágyaszóró és nagy teljesítményű bálázó vásárlása.

18. Északi pocok fajmegőrzési program végrehajtása a Kis-Balatonon

A Kis-balatoni északi pocok állomány megőrzése kezelési módszerekkel ill. területbérlettel/vásárlással (300 hektár).

37. Élőhely-rekonstrukció Kis-balatoni gyepeken és magassásos, mocsárrét élőhelyeken
Cserjésedés, szukcessziós folyamatok megállítása a Kis-Balaton gyepterületein: a kezelésünkben lévő gyomos gyepterületek lezúzása, majd hasznosítása (kb. 300 hektár).

40. Szőkedencsi fáslegelő élőhely-rekonstrukció

A degradált, elgyomosodott, kezeletlen terület legeltethetővé tétele, klasszikus fás legelő kialakítása (120 hektár).

42. Partifecske és gyurgyalagtelep rekonstrukció a Kis-Balatonon

Leírás: A meglévő partfalak teljes felújítása, valamint újak kialakítása (Balatonmagyaród, Zalakomár). Célzott faj: partifecske, gyurgyalag

44. Védett állatok kártételének csökkentése a Kis-Balatonon

Táplálkozó-helyek létesítése (Balatonmagyaród, Zalavár, Garabonc: kb. 50 hektár - területvásárlás szükséges). Célzott faj: nyári lúd, vetési lúd, nagy lilik, vetési varjú

45. Idegenforgalmi infrastruktúra fejlesztése a Kis-Balatonon (látogatóközpont és tanösvény)

Látogatóközpont kialakítása Fenékpusztán és tanösvény a fenékpusztai Balaton-parton. Fontos a kápolnapusztai tanösvény és kilátótorony felújítás is.

47. Fajmegőrzés (őshonos pontyfélék) a Kis-Balatonon

Ezüstkárász mentesítés a II ütemen (NP saját szakemberei végeznék). Célzott csoport: *Cyprinidae* őshonos hazai fajai.

Észak-Somogy Tájegység

9. Siófok Tőreki-tavak mellett 2 km békaátjáró létesítése

A Tőreki halastavak természetvédelmi terület különösen gazdag kétéltű faunával rendelkezik. A nagy forgalmú bekötőút átlagosan 20 m távolságra fut a halastavaktól és a tőreki láptól. A telet és szaporodó hely között haladó úton bekövetkező elütések súlyosan veszélyeztetik a terület kétéltű állományát. A jelenleg becsült elvégzendő feladat a 2 km-es útszakaszon: 20 db békaátjáró létesítése a meglévő 3 vízáteresz felhasználásával (60 cm átmérőjű 15 m hosszú betoncső út alá építése, kb. 100 méterenként). Az út mindkét oldali árkának kibélelése állandó (beton) terelő fallal (összesen 4.000 m).

19. Északi pocok fajmegőrzési terv végrehajtása Somogyban

Területvásárlás/bérlet/kártalanítás; élőhely kezelés és rehabilitáció; egyes területek vízrendezése (kb. 1.000 hektár).

29. Dél-balatoni bemutatóterület (Ordacsehi) fejlesztése

Területrendezés: a fogadóterület és parkolási lehetőség kialakítása; kaszálás, gyepkezelés; tanösvény kialakítása (400 hektár).

46. A Martonosi-láp (Táska) rekonstrukciója

A területet határoló Medvogyá-patak gátja két helyen kb. 20-20 m hosszban megszakadt, ezért a patak vize szabályozatlanul folyik át a lápterületen (kb. 100 hektár), illetve a láp vízszintje az elfolyó vizek miatt kritikusan alacsony. A gátak kijavításával a szükséges

vízszint helyreállítása, a Medvogyá-patak visszaduzzasztása fenékküszöbvel, a lápterületre beeresztőmű építése az esetleges vízpótlás érdekében.

48. Élőhely-rekonstrukció a Látrányi-puszta TT-ben

Szükséges 30 hektár erdőterület rekonstrukciója (hótörött fenyvesek állománycseréje, bálványfaintás), 5 hektár felhagyott szántó újragyepesítése, 2,5 hektár (egykori bányagödör) adventív és idegenhonos fafajok és cserjék irtása((bálványfa, akác, erdei fenyő), 30 hektár gyepen cserjeirtás.

Nyugat-Zala Tájegység

15. Batyki láprét rehabilitáció

Cél a láprét vízháztartásának helyreállítása kb. 58 hektáron. Ennek megoldására az árokrendszer megszüntetése, a víz területen való tartása, a talajvízszint emelése a legfontosabb feladat. További cél a lápréten felszaporodott bokrosodó, cserjésedő területek megtisztítása; a bokorfüzek, kutyabenge visszaszorítása.

32. Élőhely-rehabilitáció a Mura-menti ártéren

Az akác és egyéb tájidegen fafajok (amerikai kőris, zöld juhar) visszaszorítása, lecserélése a saját kezelésű területeken (kb. 15 hektár). Az akácos, illetve akácelegyes erdők helyén a beavatkozások után fűz- és nyárligetek, illetve kisebb mértékben keményfás ligeterdők alakulnak ki.

43. Vízitúra bázis kialakítása Letenye közelében

A Murán az utóbbi két évben erősen növekedett a vízitúrázók száma, ugyanakkor megfelelően felszerelt kikötő-, táborozó- és bemutatóhely nincs. A teljes hazai Mura partszakasz nagy része (Letenye) – közvetlenül a vízparti területek – a BfNPI kezelésében van.

50. Vizes élőhely rekonstrukció a Tótszerdahelyi holtágon

Az eutróf holtág (12 hektár) a térségben fontos élőhelye a lápi pócnak, a réti csíknak, a piros szitakötőnek és a zöld acsának. Az árvíztől mentett oldalon lévő holtág nem kap vízpótlást az árvizekből sem, ezért erősen feltöltődött, ha nem történik sürgős vízutánpótlás, az említett fajok helyzete kritikussá válik.

51. Vizes élőhely rekonstrukció a Principális csatorna völgyében

Felsőrajk-Kilimán térségében vizes élőhely létrehozása, illetve visszaállítása (kb. 600 hektár).

55. Bemutató- és látogatóközpont kialakítása Letenyén

A Mura-mentén és a térségben nincs természetvédelmi célú bemutatóhely (egész Zala megyében is csak a Kis-Balatonon, illetve a Keszthelyi hegységben). A Letenyei önkormányzat tulajdonában lévő kastély ideális helyszínt kínál egy állandó kiállító- és bemutatóhelynek (egyelőre nincs hasznosítva, kihasználva, tervezik felújítását).

Magas-bakonyi TK és környéke

4. Zirci Arborétum TT fejlesztése

A 20 hektáros gyűjteményes növénykert komplex felújítása (faállomány, élőhelyek, stb.) történik meg.

10. Bakonybéli Természetvédelmi Oktatóbázis korszerűsítése

Erdei Iskola fűtés rendszerének korszerűsítése, a meglévő nyílászárók cseréje, valamint energiatakarékos fűtési rendszer kialakítása, napkollektor beépítés, kazánkapacitás bővítés. A bakonybéli ingatlan 100%-ban saját kezelésben van.

14. Attyapusztai láprét TT-ben élőhely-rehabilitációs munkák

A TT területéről szeretnénk visszaszorítani az invazív fajokat, valamint megállítani a spontán beindult csejésedési folyamatokat (5 hektár).

52. Vörös János séd völgyében élőhely-rekonstrukció

A 2004. évben megvalósítottuk a rekonstrukció első ütemét, a jövőben szeretnénk a vízvisszatartó műveket a terv szerint tovább építeni (4 hektár).

53. Őshonos háziállatok bemutatása a Bakonyban

Magas-bakonyi TK-ban folyó oktatási, bemutatási feladatok egy részét a Gerence-völgy Ökológiai Park alapítvánnyal közösen végeznénk, nevezetesen az őshonos háziállatok valamint környezettudatos mezőgazdasági gazdálkodás bemutatása témakörben (kb. 140 hektár).

Somló TK és Marcal-medence

11. A zergeboglár megőrzése a Bakonyalján

A HUBF 20011 területen a zergeboglár védelme érdekében élőhely-rekonstrukciós munkákat tervezünk (Nemeshany - 36 hektár), továbbá szeretnénk még 4 hektár gyepet vásárolni.

12. Élőhely-rehabilitáció a Somlóvásárhelyi Holt-tó TT-ben

Élőhely-javító munkákat tervezünk a vízkormányzás javításával, elsősorban csatornamélyítéssel és töltésmagasítással (Somlóvásárhely - 15 hektár).

27. Élőhely-rehabilitáció a Bakonygyepesi zergebogláros TT-ben

Élőhely-javító munkákat tervezünk, nevezetesen cserjeirtást és vízvisszatartó művek cseréjét (kb. 15 hektár).

33. Komplex élőhely rehabilitáció a Marcal-mentén.

Külsővat és Adorjánháza térségében a Marcal-folyó és a csatlakozó vízlevezető csatornák vízrendezése évtizedek óta nem történt meg és a közeljövőben nem is várható. Tervezzük a magántulajdonba került területek átvételét (kb. 180 hektár). Az átvétel célja élőhely-rekonstrukció megvalósítása, komplex (erdő, mocsár, gyep) vizes élőhely kialakítása.

38. Bemutatási infrastruktúra fejlesztése a Somlón

A Somló-hegy Kitaibel Pál tanösvényen az információs táblák cseréje (10 db), valamint 1 db új tábla kihelyezése szükséges.

49. Élőhely-rehabilitáció a Somló-hegyen

A Somló TK-ben élőhely-fenntartási munkák szükségesek az alábbi gyepterületek megóvása érdekében (felverődött cserjék visszaszorítása, valamint az akác lecserélése honos fajokra – Doba - 15 hektár).